

Štev. 8. Leto 8.
Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrtletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravništvo:
Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbor-
nice) kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USZ.

Zemaljska konferenca radničkog osobja.

Tražimo zakon o minimalnim nadnicama na osnovu minimuma egzistencije. Tražimo koalicionu svobodu! Tražimo sprovedenje osiguranja za bespelenost! Tražimo zakon o uvodjenju 6-satnog radnog dana bez smanjenja dnevnih zarada! Tražimo izmenu sadašnjeg pravilnika o pom. osoblju i propisa o penzionom fondu uz saradnju predstavnik našeg saveza!

To nisu bile zahtjeve jednog kraja ili jedne Direkcije, niti jedne uže struke: ne! To je bila po našem Savezu organizovana manifestacija želja in zahtjeva četrdeset hiljada željezničkih radnika svih struka i svih kategorija sa područja cijele zemlje: od Maribora do Djevdjelije. Na svih deset hiljada kilometara pruge, u svim radionicama vladao je medju željezničarskim radnicima za njihovu konferenciju jednaki interes, uložili su u njen uspjeh jednaki trud i ulažu jednake nade.

Naporima našeg Saveza uspelo je za ovu radničku konferenciju zainteresirati sveskupnu radničku klasu, svu građansku javnost i sve službene faktore. Prvi puta shvaćeno je i na toj strani, da težnjama i zahtjevima najmnogobrojnije željezničarske struke treba ukazati pažnju, a ne ih ignorirati. Objektivno iznašanje tegoba i realno posmatranje svih mogućnosti za njihovo uklanjanje sa strane brojnih radničkih delegata bio je najbolji dokaz, koliko je bilo pogrešan dosadani stav posmatranja sa visokog. Moramo izjaviti naše zadovoljstvo, što je prigodom ove konferencije taj stav napušten i što se je već jednom shvatilo, da dodir sa podredjenim činocima i njihovim predstavništvom može da bude obostrano samo koristan. Željati je samo, da bi ovako shvaćanje ostalo trajnim.

Radnici su na ovoj impozantnoj konferenciji svoje zahtjeve istakli gromko i jasno. Njihova nevolja je tolika, da joj ne treba posebnog dokazivanja. Dovoljno je bilo, da se iznesu činjenice onakve kakve su, pa da svatko uvidi, da je moralno i materijalno stanje željezničkih radnika teško do neodrživosti. Ono se mora čim prije popraviti i tako očuvati njihovu zdravlje i produkciju sposobnost. U pitanju nije samo 40.000 radnika, već još najmanje dvaputa toliko članova njihovih familija, koje počinju skapavati i degenerisati se. U velikom je interesu željeznice, da se ovo propadanje radnika čim skorije zaustavi, jer bez zdravih i zbrinutih radnika mora stradati kvantitet i kvalitet produkcije. Dopustiti to značilo bi najnesretnije gospodarstvo, od kojeg bi imala štete država i sav narod.

Ujedinjeni savez željezničara pozvao je sve radnike državnih željeznica, da putem svojih delegata izvijeste javnost o svom položaju te istaknu svoje zahtjeve. I opet jednom mogli smo vidjeti, kako su se na oko poučeni i neoporni željeznički radnici pokrenuli od Maribora do Djevdjelije, od Subotice do Splita i Zelenike, da na jednom impozantnome skupu manifestiraju svoje stanje i raspoloženje. Jače nego ikad oni se rekli, da se njihova čaša gorčine pomalo preliva i dokazali, da im je sadanji položaj nesnosan!

Život toga radničkog pokreta svratila je na sebe svestranu pažnju. Ona je zatalasala i one, koji su u ranijim sličnim zgodama bili stoički mirni. Pored preko stotinu delegata radnika iz svih krajeva zemlje konferenciji su prisustvovali i to: za Generalnu Direkciju g. dr. Mudrinčić, za Direkciju Zagreba g.

Strokovno organiziranemu delavstvu vseh dežel.

(Poslanica strokovne internacionale.)

V grenkobe polnih, usodnih časih praznuje svetoven proletarijat letos PRVI MAJ, ki je bil vedno velik, reprezentativen in navduševalen PRAZNIK DELA in PRAZNIK INTERNACIONALNE SOLIDARNOSTI.

Z bolestjo se spominjamo odprtih ran, ki jih je zadalo brezmejno besnilo podivjanega lažinacionalizma tisočerim in tisočerim delavcem in njihovi organizirani skupnosti. Obžalujemo žrtve, ki so padle in vse, ki trpe v ječah in v koncentracijskih taboriščih. Nepopisna tuga je legla na organizirani proletarijat vsega sveta. Težke nevarnosti prete delavskemu razredu. Pravična jeza se polasča vseh, ki so prepojeni s čuvstvom človečanstva in pravičnosti. Vendar mi vemo, da bodo vznikle iz teh črnih dni reakcije, žrtev in onečaščenih čuvstev človečanstva in pravičnosti nove, popolnejše moči, ki bodo nekega dne zlomile vso pošast groze, krvi in sramote. Zakaj neupogljiva je volja delavskega razreda. Cetudi so zakrili črni oblaki mamonizma in nacionalizma sonce človečanstva in ljubezni, zgodilo se bo, kakor se dogaja hudournim oblakom v vročem poletju, ko se nakopičijo na sonce od vseh strani in ga pogoltnejo. Ni dolgo, a oblaki se razležejo in sonce zopet sije in pozdravlja.

Ali vse te žrtve, ki so doprinešene, ne smejo biti zaman in ne bodo zaman. Dvigniti morajo proletarijat vseh dežel in ga bodo dvignile k novim borbam, k novim zmagam, k popolni zmagi. Iz napak, ki so povzročile ta požar, se moramo učiti. Nesporazume in spore, ki rujejo v notranjosti delavskega razreda, ki ga cepijo in slabijo njegovo moč, moramo izkoreniniti. Vse zapreke, ki ovirajo resnično skupnost vseh, ki streme k svobodi in po organiziranem gospodarstvu, se morajo odstraniti. Z vsakovrstnimi manevri in zaviljanji se je rušila delavska solidarnost, delavska avtoriteta in mora za vselej prenehati.

Daleč smo od malodušnosti, da bi položili orožje. Ali nas je mar bilo v temnih in krvavih letih svetovne vojne strah pred eventualno zmago prenapete nacionalizma, ki je grozil, kakor sedaj, idejo in misel internacionalne solidarnosti pogaziti in za vedno uničiti? Obnovljena in močnejša kakor kedaj poprej je vstala misel in ideja proletarske solidarnosti, internacionalne organiziranosti in zavednosti človeštva, da se je začel pojavljati v točnejših obrisih in vidikih nov svet. V tem duhu mora naše gibanje, ki je prestalo še vse drugačni ognjeni krst, gledati in stopati v bodočnost.

Naj reakcija razgrinja svoj ščit, naj z brutalno silo vsiljuje svojo voljo, naj se opaja s sanjami, da je za vedno zlomila demokracijo in gibanje za osamosvojitve delavskega razreda, doživela bo porazno prebujenje. Saj je to njen zadnji odblek tistih političnih in gospodarskih sil, ki v svojem besnenju podzavestno čutijo, da njihovo stoletno gospodstvo zahaja.

Nepokoljebivo bomo korakali po cesti, ki smo si jo sami začrtali. Ob spominu na prabitna določila PRVEGA MAJA, dneva internacionalne demonstracije za skrajšanje delovnega časa, kličemo tudi danes: V BOJ ZA 40-URNI DELOVNI TEDEN, da se omili kriza in brezposelnost. Kakor tedaj, se mora ta zahteva vsega proletarijata uveljavljati s pomnoženimi močmi v internacionalnem obsegu. Kakor je bil doslej, mora tudi odslej biti cilj proletarijata preureditev današnje na samem dobičkarstvu zgrajene človeške družbe v družbo dostojanstva in enakovernosti.

Veliko napora, odločnosti in požrtvovalnosti zahteva ta operacija, ki naj izreže zversko hotenje sebičnosti iz današnjega človeka in vzgoji človeka, dostojnega tega imena. In mi vemo, da bo ta cilj dosežen. Za to akcijo se mora žrtvovati vse, ker od nje je odvisna usoda delavskega razreda.

Težkim časom gremo nasproti in bližnja bodočnost je mračna. Ali delavski razred in njegovi voditelji bodo iz tradicije delavskega gibanja in iz lastne vere v to gibanje črpali moči in sile, ki so potrebne, da razpršijo temne oblake in premagajo vse ovire. Vkljub črnim dnevom, vkljub vsem porazom pelje naša pot k skupnemu, začrtanemu cilju.

Na tej poti ne poznamo obotavljanja, utrujenosti in malodušnosti!

PRESEDSTVO STROKOVNE INTERNACIONALE.

dr. Krupaj, za Direkciju Sarajevo g. dr. Krupaj, za Direkciju Ljubljana g. dr. Drogenik, za mašinsko odjeljenje Direkcije Zagreb g. Popović, za radionu Zagreb g. ing. Vidic, za Radnički penzionni fond g. Tome, za Radničku Komoru Beograd drug Pavičević, dalje narodni poslanik g. Pavlič i t. d. Bili su prisutni predstavnici svih Radničkih Komora i svih radničkih organizacija.

Konferenciji je delegatima i gostima dupke krcatoj dvorani otvorio drug Korosec, predsjednik Ujedinjenog Saveza Željezničara Jugoslavije. Srdačno je pozdravio sve prisutne delegate i predstavnike ustanova i vlasti, zamolivši ih ujedno, da posvete pažnju konferenciji i zahtjevima, koje će radnici na njoj istaći.

Iscrpan referat o položaju željezničkih radnika podnio je konferenciji drug Stanko. Sa mnogo stručnosti razčlanio je položaj željezničkih radnika od godine 1927. do danas. Iz godine u godinu bili su željeznički radnici prikraćivani. Plaće su im snižene za 30 do 50%, a koštanje života spalo je kroz isto vrijeme najviše za 20%. Izmedju zarada

i životnih potreba nastaje sve već deficit, koji se očituje u sve jačoj iznurenosti koli radnika toli i njihovih familija. Radnički povjerenici su nam još godine 1930. oduzeli, oduzeta nam je stalnost nakon jedne godine privremenosti, smanjeno pravo na plaćene godišnje odmore, sticanje prava na punu penziju produljeno na punih 39 godina prehodne službe i t. d. Dugo i dugo mogli bi nizati gubitke, koje željeznički radnici trpe. Novim Pravilnikom jest položaj željezničkih radnika faktično pogoršan, a ne poboljšan. Dok raniji Pravilnici nisu poznavali »besplatnih dopusta«, sadanji ih omogućuje u beskonačnost. Mnogi od nas je formalno željeznički radnik, ali bez prava na rad i zaradu. Tu si mora, ako hoće živjeti, tražiti na drugome mjestu.

Ne samo u radnom odnosu, već i u drugim pravcima željeznički radnici doživljaju pogoršanja. Bolesnički fond sve je strožiji u prosudjivanju bolesti i radne sposobnosti kod radnika, a ovi nemaju kome da se potuže. Vlast nad fondom faktično vrši sam poslodavac, što je dovelo do toga, da poslodavac

zadužio kod fonda za preko 50 milijuna dinara. Ovo duhovanje mora se osvetiti na zdravlju radnika i službenika. Otpušteni željeznički radnici nisu nigdje zbrinuti. Ako vanjski radnik bude otpušten, on dobije bar neku potporu od Berzi Rada, reducirani željezničar nema toga prava. Još uvijek nemamo naših predstavništva u Radničkim Komorama, niti se kod željeznice primjenjuju propisi o Inspekcijama Rada. Sve to dovelo je do strahovite bijede i nezadovoljstva kod željezničkih radnika, na što ova konferencija želi da skrene svestranu pažnju.

U daljnem razlaganju drug Stanko apelirao je na sve prisutne predstavnike saobraćajnih i javnih ustanova, na predstavnike radnika i na predstavnike građanske štampe, da bi položaju radnika svratili punu pažnju i zauzeli se, da se on stvarno popravi. To neka se učini radi podjednako interesa radnika i željeznice, koja od iznurenih radnika nemože imati koristi.

Drug Stanko zaključio je svoja izlaganja srdačno pozdravljen od cijele konferencije.

Sa puno poznavanja radničkih pitanja govorili su još drugovi Kmet, delegat iz Zagreba, Beširović, delegat iz Sarajeva, Kalčević, delegat iz Subotice, Mihajlović, delegat iz Niša, Flejšer, delegat iz Zagreba, Jurak, delegat iz Maribora, Andrejašič, delegat iz Ljubljane, Rozman, delegat iz Ptuj, Fuck, delegat iz Siska i mnogi drugi predstavnici željezničkih radnika. Iznjeli su fakta i dokazali, da sva izlaganja o teškom položaju željezničkih radnika nisu pretjerana, već naprotiv ublažena. Bijeda željezničkih radnika u punom je elementu i hitno treba nastojati, da ju se barem ublaži, ako već ne odstrani. Prvo je povratiti oduzete zarade i ispravno primijeniti sve zaštitno radničko zakonodavstvo. Izradbi novog radničkog Pravilnika neka se pristupi čim skorije i u zajednici sa predstavnicima radnika, jer samo tako izradjeni Pravilnik biti će za obje strane dobar i imati svoju trajnu vrijednost.

Pri koncu debate uzeo je riječ drug Pavičević iz Beograda, koji je podvrgao kritici ugušivanje željezničarskog pokreta i njihove sindikalne organizacije u godini 1920. — Tada se je reklo, da se to čini radi toga, što će dalnju brigu za željezničare voditi samo Ministarstvo Saobraćaja. Kakva je bila ta briga najbolje nam otkriva današnja konferencija. Obećanje iz godine 1920. trebalo bi ministarstvo saobraćaja jednom već faktično iskupiti i učiniti sve potrebno, da nevolje željezničara jednom za uvijek nestane.

Zadnji govornik bio je g. Pavlič, narodni poslanik iz Dravske banovine. Pozdravio je konferenciju i obećao, da će se sa svoje strane zauzeti za opravdane potrebe željezničkih radnika. Ujedno je izjavio svoju spremnost, da će se za željezničare uvijek zauzeti, kad će se to od njega zatražiti.

Izlaganja druga Pavičevića kao i g. Pavliča pozdravila je konferencija vrlo srdačno. U njihovom razlaganjima vidjela se volja, da se željezničkom osoblju faktično pomogne.

Nakon iscrpljenja točke o položaju željezničkih radnika i akciji za poboljšanje istoga predložio je drug Stanko rezolucije, koje su bile saglasno primljene i koje objavljujemo na drugom mjestu.

Svoje glavne zahtjeve željeznički radnici istakli su u jasnoj i jednoglasno usvojenoj rezoluciji. Zahtjevi su skromni, ali je zato velika hitnost, da im se izadje u susret. Tu hitnost dokazao je očaj, koji je izbio iz riječi svakog radničkog govornika na konferenciji. Na

mjerodavnima je sada, da tu hitnost uvide i nadju sredstva i načina, da se istaknutim radničkim potrebama čim prije i u cjelosti udovolji.

Još nešto su željeznički radnici na toj konferenciji istakli gromko i jasno: oni su vjerni svojem Ujedinjenom Savezu Željezničara Jugoslavije i samo taj Savez ima se smatrati njihovim legitimnim predstavnikom! Nikakve šikanacije i makinacije tu čvrstu vezu između željezničkih radnika i njihovog Saveza nisu kadre pokidati. Manifestirajući ovako vidno svoje pripadanje Ujedinjenom Savezu željeznički radnici su time istakli i želju, da bi se već jednom prestalo sa pokušajima rasturanja te zajednice. Uvaženje te želje treba da dodje do izražaja u čim skorijem odobrenju saveznih pravila, u davanju pune slobode saveznom radu i u uvažavanju zahtjeva, koje Savez za dobro željezničkog osoblja i željeznice ističe!

Cankarjeva družba Vas vabi!

»Cankarjeva družba« bo izdala letos za svoje člane prav lepe 4 knjige. Sodrugi železničarji, naj ne bo nobenega iz Vas, ki ste strokovno organizirani, da bi ne bil letos član Cankarjeve družbe. — Čimbolj sopiha kapitalistični zmaj, tem odločneje dvigajmo glave in s tem, da smo vsi kar nas je pod praporom organiziranega, skupnega MI, člani Cankarjeve družbe, pokazemo vsem in vsemu, da smo na svojem mestu. Članarina 20 Din in zato 4 lepe knjige se pač zmore, če je le volja in zavest, da to, kar je naše in od nas ustvarjeno, mora rasti.

Sodrugi železničarji, Cankarjeva družba čaka Vaše besede v obliki članarine 20 Din, katero lahko plačate tudi v štirih obrokih po 5 Din.

Družnost!

CANKARJEVA DRUŽBA.

Vabilo

na
redni občini zbor

Splošne delavske gospodarske zadruga »Željezničarski dom«, r. z. z. o. z. v Ljubljani, ki se vrši v nedeljo, dne 11. junija t. l. ob 8. uri zjutraj v zadrughih prostorih na Novem trgu 2.

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev bilance.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Razno.

Ljubljana, dne 24. aprila 1933.
Načelstvo.

Željezničarji pozor!

»Ujedinjeni železničar« dne 15. maja ne izide. Prihodnja številka izide dne 1. junija.

»Ujedinjeni železničar«.

Glavna skupština bolniškega fonda.

se je vršila 9., 10. in 11. aprila t. l. v Beogradu. O tej skupščini je težko poročati kaj pozitivnega. Vse njeno »delo« se je izčrpavalo po večini v osebnih preprih nenačelnega značaja. Semterja so se prepri tako stopnjevali, da bi bolj pristojali na ulico ali v gostilno, nego na resno skupščino, kjer igrajo vodilno vlogo — visoki uradniki. Vendar pa je skupščina bila posebno za ljudi, ki niso poučeni o zakulisnem delovanju raznih osebnosti, močno mikavna. Razgalilo se je marsikaj mičnega, marsikaj takšnega, o čemer se nam tukaj niti ne sanja.

Višji svetnik Kosta Lučić, delegat beograjske oblastne direkcije je v dnevurnem izčrpnem referatu ostro obsodil gospodarsko »delo« prejšnjih in tudi sedanjega odbora. Obširno se je bavil z nakupom domov na sončnem jugu, domov, ki pomenijo pravo nesrečo za fond. Dokazoval je, da pomenijo ti domovi ogromne zgube za fond. Odbor je prav posebno napadel zaradi doma v Kaštelu Lukšiću, v katerega je v poslednji dobi fond zabil čez milijon dinarjev. Vprašal se je, kakšen namen ima sploh fond? Fond je bil ustanovljen — tako je rekel — v prvi vrsti z namenom, pomagati delavcem in nižjim železničarjem. Kaj pa vidimo v primeru domov, je nadaljeval? Vidimo, da obiskujejo vse te domove (n. pr. v Vrnjački Banji, v Kaštelu Lukšiću itd.) skoraj izključno visoki uradniki in njihove rodbine. G. Lučić je to tudi statistično dokazal (posebno za Kaštel Lukšić).

Na ugovor, da je vsakemu na prosto dano posluževati se teh domov, zatorej tudi delavcem in nižjim uslužbencem, je g. Lučić reagiral z ugotovitvijo: gospodje, prav dobro veste, da delavci in nižji uslužbenci ne morejo (pa čeprav bi bili še tako potrebni!) uporabljati ugodnosti, ki jim jo fond v teh domovih nudi. Prvič dobijo uslužbenci samo stanovanje. Od zraka pa ne morejo živeti. Kako naj delavec sebi, svoji družici ali svoji deci nudi toliko kovačev dnevno za prehrano? Drugič pa: Delavec se ne bo nikdar v družbi gg. višjih uradnikov počutil kdo ve kako prijetno. Vse lepe bešede o demokraciji in o tovarištvu so — Potemkinove vasi, pesek v oči.

Fond ni bil zato ustanovljen, da bi s trudom zbrani denar trosil za luksuzne domove — marveč, da bi pomagal železničarski raji. Ugovor, da je to napravil komisarijat, ne pa sedanji odbor, ne drži povsem, zakaj tudi sedanji odbor je soodgovoren za gospodarstvo z domovi. Moral bi najti pota in sredstva, da te domove koristno uporablja. Gospodje so bili zato postavljeni na čelo fondu! Naj sploh malce pomigajo. Videti ni, da bi kdo ve kako napejali možgane!

Nadalje se je prav posebno grajalo delo posameznih oblastnih uprav. Interesantna je tabela sej upravnih in nadzornih odborov.

Iz te tabele je razvidno, da je bilo sej:

1. pri centralni upravi Beograd 181 = 117.880 Din.
2. pri oblastni upravi Beograd 321 = 133.850 Din.
3. pri oblastni upravi Subotica 159 = 75.700 Din.
4. pri oblastni upravi Zagreb 78 = 41.600 Din.

5. pri oblastni upravi Sarajevo 210 = 76.400 Din.

6. pri oblastni upravi Ljubljana 31 = 15.500 Din.

Skupaj so samo sejnine znašale 460.930 Din.

Kje so še potni stroški in razni drugi upravni stroški, ki se nikjer ločeno ne izkazujejo.

Poglejte si to tabelo in potem pomislite, kakšen čut za poštenje more imeti tisti človek, ki očita ljubljanski oblastni upravi, da trosi denar za — luksus, ker je naša uprava izdala leta 1932. za popravilo zob 1.455.360 Din! Očitke, da trošimo preveč za zobe, poslušamo že nekoliko let! Že lani smo poudarjali, da hočemo biti v svoji hiši lastni gospodarji in da nikogar ne briga, kako in za kakšne potrebe trosimo lasten denar. Nas prav nič ne zanima dejstvo, da trosi n. pr. sarajevska uprava za porodniško pomoč na leto okrog 900.000 Din več nego ljubljanska uprava. Niti na kraj uma nam ne pride, da bi to Sarajlijam očitali! Sarajevski budžet znaša okrog 6.250.000 Din. Če hočemo Sarajlije ves ta budžet potrošiti za porodniško pomoč — blagor jim! Rekli bomo: amen! Naši ljubi bratje iz Subotice pa kar ne morejo mimo dejstva, da smo potrošili za zobe en milijon in pol. Venomer nam gledajo v želo dec. Oni so »prišparali« pri svojem precej manjšem budžetu okrog 2 milijona Din. Mi jim moremo samo čestitati — a oprostijo naj nam: nekdo je rajši papriko, nekdo zelje... Bilo bi nam zelo ljubo, če bi bratje iz Subotice nasposled doumeli, da ne obstoji bratstvo v tem, da gledamo bratu v želo dec, marveč v tem, da prepuščamo bratu polno svobodo v zadevah, ki se tičejo izključno njega.

Tudi v razpravi o našem predlogu glede podreditve našega fonda pod ministristvo so se gg. iz Subotice močno odlikovali, in sicer najbolj g. oblastni upravnik (ki niti ni bil delegat in bi mu bil sam takt moral veleovati, naj lepo spodobno molči!), ki nam je očital, da smo vsi, ki ta predlog forsiramo, nasprotniki železničarjev.

Človek mora imeti res svojevrstne možgane, da razume takšno logiko.

Neki delegat iz Subotice je milo jokalo nad dejstvom, da nas je stal doslej vsak bolnik v bolnišnici na Dedinju 400 Din (beri: štiri sto dinarjev!) na dan!

Ko pa so naši delegati na izredni skupščini protestirali proti že izvršenemu dejstvu — proti pogodbi, s katero se je bolnišnica vzela v najem, so jih ostali skupščinarji ostro napadli! Zdaj pa tarnajo... Po toči zvonijo! O, zaradi bolnišnice na Dedinju bo še marsikoga bolela glava! Žal bomo vsi prizadeti!

Pravilno je s. Bahun pri oceni dela centralnega upravnega odbora poudarjal, da pomeni ta bolnišnica za fond — luksus, ki ga fond ne bo mogel trajno prenašati.

Nad vse so se delegati začudili, ko so zaslišali, da se nahajajo nekje v Nišu veliki zaboji zdravniških inštrumentov, ki so že nekoliko let zabit v zabojih... Nihče se ne upa odpreti jih.

Človek zamašna skuša doumeti, kakšne sile ovirajo pregled in uporabo teh inštrumentov.

G. Lučić je pripovedoval prav dolgo storijo o štirih dezinfekcijskih aparatih, ki so bili menda nekoliko let izpostavljeni dežju, mrazu, rji...

Prav zanimivo poglavje te skupščine je tvoril nastop šefa sanitetne službe dr. Miškovića, ki je očital centralnemu upravnemu odboru, da je hotel namestiti za upravnika bolnišnice na Dedinju človeka, ki absolutno nima kvalifikacije za upravnika, ker — baje — ni imel niti enega dneva bolnišnične službe, dasi jo po zakonu mora imeti najmanj 6 let. Nadalje je g. doktor očital gospodom, da so hoteli namestiti za ekonomu bolnišnice nekega človeka... Kaj je bilo s tem človekom, ni dalje povedal. Pač pa so gg. reagirali, da je »njegov« (t. j. dr. Miškovića) ekonom plačeval fižol po neki »strašni« ceni... ltd....

Objektivni opazovalec pa je moral vendarle dobiti vtis, da je g. šef sanitetne službe osebno pošten, čeprav se ne bi mogel strinjati z njegovimi nazori glede avtonomije fonda — glede ingerence na nameščenje in poslovanje fondovih zdravnikov. Poudariti pa moramo, da je bil nastop g. dr. Miškovića zelo dostojen, česar ne moremo trditi o nastopu prav vseh govornikov skupščine.

Opazilo se je, da je med centralnim upravnim ter nadzornim odborom na eni strani in centralnim upravnikom g. Jovanovićem na drugi strani — oster boj.

Razni delegati (posebno g. Sabljak iz Zagreba) so nekako megleno poudarjali, da se vrši neka »kanalska«, podzemna, intrigantska, zahrbtna borba...

Kje, kako, zakaj? Tega ni nihče jasno povedal. Nihče ni povedal, katere »bojujoče se sile« pridejo v poštev...

V debati se je ugotovilo, da dolguje žel. uprava doslej fondu — 53 milijonov dinarjev!

Za našo upravo so je odobril proračun, ki znaša za budžetno leto 1933-34 7.230.000 Din ali 1.230.000 Din manj nego za 1932-33. Kako bomo s tem budžetom shajali, je drugo vprašanje.

Budžet za bolnišnico na Dedinju znaša okrog 3.000.000 Din.

O Golniku so naši in zagrebški delegati mnogo govorili. Predlog za zgradbo dependance na Golniku je bil — seveda — soglasno sprejet. Kako bo z realizacijo projekta — je težko povedati, ali pa malone lahko riskiramo prorokbo, da ne bo — nič! Gospodje nočejo dati za naše kraje nič! Je vse zaman. Vse olepševanje ne pomaga nič! Niti dejstvo, da se na Golniku izmed vseh železničarjev zdravi najmanj 70% bolnih železničarjev iz beograjske oblastne uprave, jih ne gane.

Naš predlog glede podreditve fonda nadzorstvu ministristva za socialno politiko je — propadel. Drugega ni bilo pričakovati. Prav dobro vemo, da bo fond toliko časa železniški (namesto železničarski), dokler se železničarji ne bodo spametovali ter pogнали iz fonda ljudi, ki jih danes tam zastopajo. Čim pozneje se bo to zgodilo, tem slabše za železničarje.

Željezničarji imajo svojo usodo v svojih rokah.

Zaman vse zabavljanje čez fond in čez razmere v fondu, če pa poklanjajo svoje zaupanje ljudem, ki se identificirajo z železniško upravo.

Sodrug!

Ali si že pridobil novega člana za Savez?

Iv. Vuk:

Bliski v senci življenja.

UNIVERZA PRAVICE.

Mudilo se mi je na kolodvor. Hitel sem po ulici, v mislih pa sem računal, koliko naj pripravim denarja, da bo hitro kupljena karta.

Srečaval sem ljudi. Katere in kakšne, nisem pogledal. Še vedel nisem, da sem jih srečaval. Zakaj, oči so sicer gledale, a možgani, zaposleni z računanjem, niso utegnili registrirati poročil očesnega živca.

Naenkrat mi je noga zastala. Tako nekako, sam ne vem zakaj, kakor da sem se v koga zadel. Pred očmi se je ustavil človek. In ko so možgani zaregistrirali poročilo očesnega živca, sem spoznal, da sem se ustavil pred človekom. Oblečen je bil v strašno pomečkan plašč. Srajca je bila raztrgana in na platnu so se poznali sledovi neutrudljive turistinje — bolhe.

Stisnjeni klobuk je ležal na razkuštranih laseh. Izpod zmečkanih klobukovih krajev pa me je gledal obraz, žoltobled in na njegovih potezah okrog brezbarvnih ustnic je ležalo nekaj, kakor bolešno-prezirljiv posmeh.

»Oprostite,« sem rekel kar tako, iz navade, ne da bi se res hotel opravičiti.

»O, prosim,« je odgovoril. »Saj ni bilo nič. O pravem času sem zadržal noge. Veste, nekoliko nevajen sem še širine in prostranosti v neograjnem in neobzidanem prostoru. Tam,« je pokazal s sunkom glave na ogromna vrata, »je bil prostor odmerjen in obzidan. Tam ni bilo treba misliti, kaj se lahko zgodi, če ne bom pazil na korak, če stopim kar brez misli tja ali tja. Ko je stopila noga do zida ali ograje, ni, kakor je to dolžnost misli v navadnem življenju, da bi rekla: 'Stoj, ne stopaj dalje!' Nego zid ali ograja sama je ustavila nogo in dejala: 'Tu sem pa jaz, zid, ograja, zato ne dalje.' In obrnil sem se, nič nisem premišljeval, mehanično, kakor stroj in

korakal tako do drugega zida. Vidite, ko so sedaj po nekaj mesecih ta zid in ograje odmaknili, češ, da je paragrafom in pravici, ki sem jo teptal, zadoščeno, se še možgani niso docela vzbudili, da bi zopet, kakor je bilo nekoč, prevzeli vodstvo mojih nog in ukazovali: No, tako in tako in tja in tja. Še se niso docela zvedli, da je zopet napočila doba, ko bo obveljala njihova beseda.

»Ah, da,« sem rekel in utihnil. Zakaj nekaj me je prišlo za jezik.

On pa se je nasmehnil, samo tako, z ustnicami, dočim je obraz ohranil tisti prejšnji bolešno-prezirljiv izraz.

»Da... Univerza pravice,« je počasi, s poudarkom pokimal. »Dobra predavanja, učinkoviti laboratorij... Vas zadržujem,« se je prekinil in pogledal svoj umazani, zmečkani plašč. Zavil se je vanj in se obrnil.

»Počakajte,« sem rekel in stopil bližje k njemu. — »Zanima me tisto...«

Z glavo in z očmi sem pokazal na ogromna vrata.

Iz oblasnih sekretarijata.

DOPISI PODRUŽNICA I POVJERENIŠTVA OBL. SEKR. ZAGREB.

Zagreb.

Zemaljska konferencija radničkih delegata, kojoj je prisustvovao veći broj zagrebačkih radioničkih, ložioničkih, pružnih i ostalih radnika, dala je jakog maha interesovanju za organizaciju. Brojnost delegata na konferenciji i korisnost njenog rada jasno su pokazali, kojim putem treba radnici da ide, pa da postignu svoje poboljšanje. Konferencija je jasnije nego ikad pokazala, da se interesi radnika mogu braniti samo ako su radnici organizovani i to organizovani u redovima Ujedinjenog Saveza. Ova konferencija je najbolje pokazala, koliko su ništavne žute organizacije, koje svim sredstvima ometaju rad Ujedinjenog Saveza, a same za dobro željezničkih radnika ništa ne rade. Njihovo ništavilo najbolje se vidi na praktičnom i korisnom radu, kakav predstavlja održana zemaljska konferencija. Za takav rad one nemaju smisla ni sposobnosti.

Svi neorganizovani radnici dužni su pomoći akciju organizovanih i to time, što će se i sami organizovati. Naša borba je teška i to za toliko više, za koliko više će radnika pričiti u organizovane redove. To treba uvijek imati pred očima i uvijek raditi na jačanju organizacije.

Informacije o članstvu u Savezu i djelatnosti u organizaciji mogu svi radnici dobiti svakoga dana u saveznom prostorijama, Haulikova ul. 10, između 16 i 19 sati, te kod radničkih povjerenika i ostalih radničkih funkcionera u radionici i ložionici.

Sisak.

Molimo Vas, da kroz naše glasilo iznesete slijedeće:

1. Pred kratkim vremenom šef saobraćajne službe iz Banje Luke izdao je odredbu, da šef stanice u Sisku ne smije nikome izdavati objave za putovanje, ako to on predhodno nije odobrio.

2. O nehigijentnosti uređaja za desinfekciju kola već smo pisali. Radnici moraju taj posao obavljati u svojim odjelima, kojeg nemaju gdje osušiti i onako mokri, puni raznih izmetina i insekata, pješače i sav smrad odnose kući.

Bezuvjetno je potrebno, da se čim prije za desinfekciju kola izgrade higijenske prostorije sa zasebnim odeljenjem za presvlačenje i da se na tom poslu uposlenim radnicima daje potrebno nepromočivo odijelo i obuća!

3. Obavljena su imena službenika, kojima se snizuje pravo na godišnje dopuste na osnovu neke posebne Uredbe.

Osoblje traži, da se u pogledu prava na godišnje odmore poštuju Zakon o d. s. o. i da se dopusti dijele točno po odredbama istoga!

4. Voditeljima ložionica je zabranjeno, da radništvu i službenicima podijelju dopust do 3 dana.

Ovu zabranu treba povući, jer je nemoguće predvidjeti kad će pojedini radnik ili službenik kratak ili hitno potreban dopust upotrebiti, pa se time, što će često morati nastupiti dopust i bez predhodne dozvole, nepotrebno izvrgava odgovornosti.

Neka bi se sve ovo uvažilo i to ozbiljno!

Čudo nevidjeno.

(Naročito za zagrebačke železničarje.)

Sretni železničari! Vi niste nikome odgovorni, vi ste sami svoji vlastiti gospodari — vi nemate poslodavca, vi ste sami sebi poslodavci! Vi ste u isto vreme i poslodavci i poslenici! Vi ste naime državljani države, u kojoj živite (to nije ništa čudnovato, to je svuda tako!) i pošto su željeznice državne željeznice a vi tvorite tu državu — vi ste svoji vlastiti poslodavci...

To je najnovija ekonomska teorija! Varate se ako mislite, da se je ta teorija skuhalo negdje u Njemačkoj ili možda u Engleskoj ili u Rusiji (Bože nas sačuvaj!). Ne, to je čista zagrebačka teorija! Veliki mislioc, koji je tu teoriju fundirao, jest gospodin Sabljak...

Gospodin je Sabljak Vaš delegat na glavnoj skupštini bolesničkog fonda u Beogradu... 11. aprila 1933 ta teorija upravo frapirala je sve delegate na glavnoj skupštini bolesničkog fonda u Beogradu, kad ju je gospodin Sabljak iznio kao glavni adut protiv predloga ljubljanskih delegata, da se železničarski bolesnički fond podredi nadzorstvu ministarstva za socijalnu politiku. (Kao da ministarstvo za socijalnu politiku nije državna institucija!)

Sretni železničari! Nemojte se više tužiti! Kad ćete biti reducirani — vi ćete se sami reducirati! Kad će vam biti smanjene plate, vi ćete ih sami smanjiti... Uopće što se tužite?! Pa vi ste sami sebi poslodavci! Kad ne možete da izlazite, e, gospodo, dajte, raspustite željeznicu! Raspustite sami sebe... Vi ćete se zaista raspustiti, ako ćete ovakve delegate birati u bolesnički fond.

Jedno uspoređenje:

Čovjek je priroda (on je dio prirode, iz prirode postaje, u prirodu se vraća) — magarac je također priroda (dio prirode)...

Konkluzija prema teoriji gospodina Sabljaka glasi:

Čovjek i magarac su jedno te isto. Gospodin Sabljak ima donekle pravo:

Katkada se dešava, da njegova konkluzija odgovara istini...

Gospodin Sabljak, koji nikako ne može, a da ljubljanskim delegatima svake druge godine jedanput ne predbaci — internacionale, je, ako se ne varamo, nekada bio sam »Feuer und Flamme« za internacionalu... To napominjemo

samo zbog toga, da konstatiramo, kako je g. Sabljak za vreme svog rada u »internacionali« malo ili ništa naučio.

Da je barem pokušao malo zaviriti u tu vrazju »internacionalu«, morao bi bio upoznati i jedan između osnovnih zakona dialektike (koja tvori osnovu marksizma) a to jeste zakon o pronicanju stvari, prema kome se mogu sve stvari buhvatiti u čovječjem mozgu kao jedna cjelina a u isto vrijeme kao bezbroj najrazličitijih individualiteta (Aristotelova dialektika usporednosti!) — onda bi bio za jednu kolosalnu blamažu siromašniji...

E, gospodine Sabljače, da niste u toj vrazjoj »internacionali« baš ništa naučili, to je vrlo žalosno!

I na koncu konca još jedno. Kad se gospodin Sabljak privatno razgovara sa ljubljanskim delegatima o prije pome-

nutom predlogu, on taj pogovor ovako završava:

»E, na toj bazi bi se dalo o vašem predlogu razgovarati...«

A kad nastupaju na skupštini gg. viši činovnici protiv ljubljanskog predloga onda g. Sabljak vuče oštar mač — i siječe, siječe... onako sa novim ekonomskim teorijama...

Čovjek mora da se sjeti one split-ske:

»Ča je Londra kontra Šplitu gradu!« te zapjeva:

»Ča Karl Marks je kontra sablji Sabljaku!«

Sodrug!

Ali si že poravnal članarino za tekoči mesec?

Sklepi delegatske delavske konferencije v Zagrebu.

1. Splošna resolucija.

Delegatska konferenca delavskega osebja, ki se je vršila dne 23. aprila 1933. v Zagrebu v prisotnosti predstavnikov Generalne direktcije, oblastnih direktcij drž. železnic, Centralnega sekretarijata in pokrajinskih delavskih zbornic ter združene delavske strokovne zveze Jugoslavije

zaključuje:

Nujno naj se podvzamejo vse potrebne intervencije pri kr. vladi in ostalih merodajnih instancah, da se reši železniško delavstvo v družinami vred iz neznosnega položaja, v katerega je prišlo vsled redukcij delavskih plač in ostalih pravic tekom zadnjih petih let. Kot najnujnejše ukrepe predlaga konferenca:

1. da izdela kr. vlada, posebno ministarstvo saobraćaja v sporazumu z ministarstvom socialne politike načrt zakona o minimalnih prejemkih delavskega osebja na podlagi eksistenčnega minimuma in da ta zakon kot nujen predlož v sprejem Narodni skupščini;

2. da se razširi obstoječa socialno-politična zakonodaja ob obvarovanju vseh do sedaj pridobljenih pravic na vse železničarsko osebje, zlasti pa, da se:

a) pripozna železničarskemu osebju enaka pravica združevanja, kakor je pripoznana ostalemu delavstvu ter da ministarstvo saobraćaja vzame na znanje doslej še neodobrena pravila »Ujedinjenega saveza železničarjev Jugoslavije«.

b) izvede v celoti zakon o zaščiti delavcev ter izvrši volitve delavskih zaupnikov v smislu tega zakona,

c) izvede popolnoma čl. 6. zakona o zavarovanju delavcev ter podeli bolniškemu fondu državnega prometnega osebja popolna avtonomija in podredi bolniški fond pod ministarstvo socialne politike. Ministarstvo saobraćaja naj v blagajno fonda čimpreje vplača dolgujoči znesek 53 milijonov Din, ker se le

na ta način da osigurati redno poslovanje bolniškega fonda,

d) striktno izvaja osemurni delavnik ter najstrože kaznuje vse kršitve delovnega časa odnosno podaljševanje delovnega časa. V slučaju nujne potrebe čezurnega dela se mora izplačevati 50%, odnosno 100% povisek, ki je predviden z zakonom o zaščiti delavcev in delavskim pravilnikom;

3. kr. vlada naj čimpreje dejansko izvede zavarovanje zoper brezposelnost ter za izvedbo tega zavarovanja votira primerne zneske, a do sedaj stoječe zavarovanje pa naj se takoj razširi tudi na delavstvo državnih prometnih ustanov, ki doslej tega zavarovanja ni bilo deležno.

4. Kr. vlada naj posveti reševanju vprašanja brezposelnosti in gospodarske krize največjo pažnjo ter začne s sodelovanjem gospodarskih in delavskih strokovnih organizacij izdelovati zakon o uvedbi šesturnega delovnika brez zmanjšanja dosedanjih dnevnih plač, ker le na ta način bo mogoče zopet zaposliti stotisoče brezposelnih v produkcijskem procesu in obvarovati njihove družine pred popolnim propadom.

Konferenca upa, da bo kr. vlada, ki je z izjemnimi ukrepi pristopila na pomoč kmečkemu stanu, z enako pažnjo nujno reševala tudi delavsko vprašanje, ter ugodno rešila gornje predloge.

2. Apel na ministarstvo saobraćaja.

Delegatska konferenca delavskega osebja apelira na ministarstvo saobraćaja, da naj pozove pri izdelavi pravilnikov, uredb in zakonov, ki urejajo delovne pogoje pravice in dolžnosti osebja državnih prometnih naprav, k sodelovanju tudi predstavnike »Ujedinjenega saveza železničarjev Jugoslavije«.

3. Vprašanje starostnega zavarovanja.

Delegatska konferenca delavskega osebja konstatira, da dosednji pravil-

»Zanima vas,« je vprašal in tudi za trenutek pogledal na vrata. »Da, kraj, kjer se zadosti pravici, pravim jaz, kjer se razčlenjuje, kakor molekuli v kemičnem laboratoriju. In iz prečudnih sestavin: atomov, elektronov in platonov, je sestavljena pravica. Moja, na primer, se je analizirala v retorti, ki ji pravijo: tatvina. Ne zamerite, v navadnem življenju je to grda beseda. Tudi na prvi pogled, če se tako od zunaj pogleda na njo, je človeka res malo sram. No, če pa stopi človek v to univerzo, ko zagleda tam različne retorte s podobnimi in sorodnimi imeni, kako se v njih analizirajo različna svojstva in pojmi te besede in ko jo do golega razkrojijo, pa naenkrat spoznate, da meso te besede v tako navadni obliki ni tako grdo, kakor je tisto z zmernejšo etikom. Tam spoznate, da je pojm te besede, ki je na dnevnem redu v različnih, gospodskih varijacijah, nujna vsakdanjost in takorekoč neizbežna potreba v današnji človeški družbi, a beseda in pojm »tatvina« le nekak drobec ogromne celote, s katero razpolaga in posluje današnje človeštvo.«

Dvignil je ramena, nekoliko jih vzdržal tako dvignjena, razprostrl plašč in se zopet zavl vanj, kakor da s to gesto hoče reči:

»Hm, vidite, in tu se ne da nič narediti. Tako je!« Nato pa je nadaljeval:

»Poglejte, jaz sem tovarniški delavec, čevljar. — Eden iz dvestopetdesetih, ki smo delali v tisti tovarni čevlje dan na dan, od zjutraj do večera.

Ogromno čevljev vseh vrst smo naredili vsak dan.

Stroji so neprestano peli enakomerno tktktktk, da ušesa tega glasu niso že več opažala. Le če so za trenutek utihnili, se nam je nekaj čudnega zazdelo, ušesa so dvignila glave, da smo se nehote ogledali, kaj se je zgodilo, da je tišina. Sedeli smo na stolcih, udarjali s kladivi, vlekli dreto, rezali, gladili, vse brez odmora osem ur na dan, včasih celo deset in še več ur. Mezda je bila 32 dinarjev na dan, pri nekaterih nekoliko večja, pri nekaterih celo manjša. Davek so nam od teh 32 dinarjev redno odtegovali in istotako druge prispevke, kakor za bolniško blagajno, za borzo dela in kar je še takšnih dajatev, ki jih naj vzdržuje delavstvo v svojo pomoč, a upravlja gospoda in tisti, ki mislijo, da plačujemo te ustanove zato, da imajo oni mehke roke. Tako je v resnici dobil vsak delavec na dan 28 dinarjev.

Poglejte, jaz sem oženjen. Štiri otroke imam. Dva hodita v šolo, dva še ne hodita. Žena pere gospodi in hodi pomivat stopnjice in tla v kuhinjah, če je kje potreba. Tako zasluži na teden, včasih več, včasih manje, zgodi se tudi, da nič, ali recimo 45 dinarjev. Razdeljeno na 6 dni...«

»Zakaj na šest dni,« sem rekel nehote. »Teden ima vendar 7 dni.«

»Da, 7 dni ima, vem. Ali mi, ki delamo na ure in na dneve, takorekoč, za mezdo, sedmi dan v tednu počivamo kakor bog po ustvaritvi sveta. Sedmi dan ne jemo in se ne oblačimo, ne stanujemo v stanovanjih, nego smo, ali morali bi biti, kakor ptice pod nebom in lilije na polju, ki ne sejejo in ne žanjejo. Samo

to je tisti hudič, da ni nebeškega očeta, ki bi sedmi dan skrbel za nas, kakor skrbi za ptice pod nebom in za lilije na polju... Torej razdeljeno na šest dni, je to 7 dinarjev 50 par. S tem mora živeti, nas vseh šest živeti, se oblačiti, plačevati stanovanje, kupovati šolske knjige, zvezke in druge potrebščine, in tako dalje... Nedelja pa, in če je še vmes praznik, pa — kakor bog dá.

In če vas otročiček pogleda otroško-proseče, ko vidite na njegovem otroškem obrazku, da se obotavlja izreči besedo, a jo vendar mora izreči, in jo tiho koprneče izreče: »Očka, kruhka, malo skorjico, očka,« eh, tedaj se vam srce v prsni ustavi za hip. In če nimate te skorjice, če ga morate objeti, pogladiti po laseh in z lažljivo besedo tolažiti: »Malo počakaj, srček, poiskal bom in ga dobiš,« tedaj v vaši duši zbesni pošal in nagradi se gora sovraštva in prokletstva...

Od jutra do večera delate, in še pozno v noč, dan za dnevom, da so roke kakor podplati, da so samo mišice na vaših kosteh, pa vkljub temu nimate, da bi otročičku dali skorjico kruha, ko vas zaprosi. Ali ne vstane pred vami vprašanje, kakor gori:

»Kdo požira zaslužek mojega in mojih sotrpinov dela?... Kje je ta zaslužek, da ga nimam niti toliko, da bi otročičku kupil skorjico kruha?«

In kje je človek, da bi se ne ozrl in bi v njem ne vstal upor? Kakršenkoli, ali upor...

(Dalje prihodnjič.)

niki o pomožnem osebju niso rešili zadovoljivo vprašanje starostnega zavarovanja delavstva, marveč so preje obstoječe starostno zavarovanje poslabšali zlasti s podaljšanjem starostne dobe za doseg polne penzije ter z uvedbo naknadnih vplačil za ves čas prejšnjega članstva. Kot glavno poslabšanje pa smatra konferenca ukinjenje avtonomije penzijskega fonda, ki bo v bodočnosti, ako bi ostali v veljavi dosežani predpisi, popolnoma pod vplivom in upravo delodajalca samega, delavstvo pa ne bi imelo na njega nikake ingerence.

Konferenca konstatira, da je delavsko osebje po sedaj veljavnem pravilniku obremenjeno z velikimi dajatvami za starostno zavarovanje, ki pa nudi le malenkostne in daleko nezadostne penzije ter se čuti pri tem zelo prizadeto napram nastavljenemu osebju, katerega starostno zavarovanje je urejeno z daleko manjšimi obremenitvami.

Konferenca sprejema za rešitev starostnega zavarovanja delavstva sledeče sklepe:

1. penzijski fond delavskega osebja mora biti avtonomna institucija s paritetno upravo,

2. čas za pridobitev pravice na polno penzijo naj se odredi analogno, kakor za nastavljen osebje, s 25, od nosno 30 leti,

3. z ozirom na daleko nezadostne prejemke delavstva naj se do sklicanja prve glavne skupščine penzijskega fonda, katerega naj sprejme definitivni statut fonda, predpiše pravice in dolžnosti članstva, odredi kot prispevek delavca le 2% njegovih prejemkov,

4. imovina prejšnjih penzijskih in provizijskih fondov naj se prenese kot osnovna glavica v novi penzijski fond ter istočasno vračuna vse prejšnje članstvo v novi fond brez vsakega doplačila.

Ostale resolucije priobčimo prihodnjič.

Vsak železničar mora biti organiziran v Ujedinjenem savezu železničarjev Jugoslavije!

ŽELEZNIČARJI, NE NASEDAJTE GROŽNJAM!

Zadnje čase so posamezni tipi zopet začeli z nasilnim nabiranjem članov za gotova društva in organizacije. Taka nabiranja se vrše celo med službenim časom. Običajen pritisk, ki ga izvajajo nad ubogim železničarjem, je ta: »Če boš pristopil, boš varen v službi, ne boš reduciran, ampak boš ob prvi priliki celo nastavljen.« — Če se delavec brani pristopiti, se mu namigne, da bo kmalu redukcija in naj se le pravočasno premisli.

S takim pritiskom in grožnjami se pridobiva člane. Dobro vemo mi in tudi dotični gospodje, da so take organizacije na zelo trhljih nogah, ker drži članstvo skupaj le teror in bojazen in da se bodo take organizacije zrušile, čim bodo nastale take razmere, da bo ta teror onemogočen, kar upamo, da ni že več daleč!

Smatramo za našo dolžnost, da ta teror onemogočimo in preprečimo izkoriščanje železničarjev, ki se nahajajo danes v najtežjem položaju. Vsled tega pozivamo vse zapornike, da nam vsak poizkus izsiljevanja in izvajanja pritiska za pristop h kateremkoli društvu takoj javijo, da bomo podvzeli vse potrebne ukrepe, da raznim gospodičem, ki mislijo, da jim je vse dovoljeno, pristrižemo peruti.

Centralna uprava USZJ.

Oddam

takoj v najem visoprtilično hišo v Rajhenburgu, obstoječo iz I sobe, kuhinje, pritliklinami ter vrtom in njivo.

Vse potrebne informacije se dobe pri: g. Jožef Jenčič, Videm pri Krškem.

Železničarji!

Zahtevajte pri Vaših nabavljajalnih zadrugah izrecno naše domače praške za pecivo znamke „Adria“.

Za najboljše blago se jamči.

Položaj delavstva na železnici.

Dobo od l. 1918 do danes zamoremo deliti v dva glavna dela: v dobo do leta 1927, ko so izgubljali delavci sukcesivno le razne pravice in dobo po letu 1927, ko se je izvedla poleg tega še dalekosežna redukcija vseh njihovih prejemkov.

1918—1920.

Prve dve leti po svetovni vojni so veljali v posameznih železniških direkcijah še vsi stari predpisi, ki so veljali za posamezne pokrajine v bivši Srbiji odnosno v bivši Avstro-Ogrski. Tako obstoječe železničarske organizacije, kakor merodajni faktorji so smatrali za nujno potrebno, da se vse te različne predpise o pravicah in dolžnostih osebja uredi z enotnim predpisom, ki bi veljal za vso državo. Organizacije so stale na stališču, da se mora to vprašanje rešiti le na podlagi sporazuma med delodajalcem in delavstvom, kar pa se tedaj ni izvršilo, marveč je železniško ministrstvo izdalo »Začasni pravilnik za rokodelce in delavce« s pripombo, da pomeni to samo nekaj provizorij, da se v tem času ugotove vse dobre in slabe strani tega pravilnika ter na podlagi izkušenj v najkrajšem času izda definitivni pravilnik za ureditev delavskega vprašanja na železnici.

1920—1923.

Začasni pravilnik je prvotno ukinil razne delovne rede, ki so veljali dotlej, a kasneje je morala uprava te delovne rede zopet uveljaviti, ker se je izkazalo, da je pravilnik skrajno pomanjkljiv. Dobra stran pravilnika je bila le ureditev delovnega časa, ki velja prav za prav še danes ter so vsi kasnejši pravilniki tozadevno pomanjkljivejši. Enako je pravilnik uredil stalnost delavstva in avtomatično napredovanje, ni pa mogel zadovoljivo urediti vprašanja prejemkov ter se je moralo pristopiti k uvajanju druginjskih in rodbinskih doklad ob enem s porastom cen življenjskih potrebščin, končno pa k uvedbi urnih plač na podlagi tržnih cen, ako se je hotelo zadržati v železniški službi res prvovrstne delavce in profesioniste.

1923—1927.

Leta 1923 so bile uvedene urne plače in tedaj je delavstvo prav za prav dobilo zadnji povisek svojih prejemkov, ker je bilo z uvedbo urnih plač ukinjeno avtomatično napredovanje ter uvedeno plačevanje po svobodni medsebojni pogodbi. Pri tem pa je delavec predstavljal daleko šibkejši del, kar je imelo za posledico, da je v času od leta 1924 do 1927 obdržal sicer približno enake osnovne prejemke, začel pa je že zgubljati na tako imenovanih »postranskih prejemkih«. Začetek večjih redukcij pade prav za prav šele v budžetno leto 1927/28. Pred to dobo se je sicer delavstvu odvzelo pravico na delovne obleke, ukinilo se je plačevanje prejemkov za državne praznike, začelo z redukcijo akordnih premij v kurilnicah ter premij v delavnicah. Enako so bile v tem času poslabšane vozne ugodnosti najprvo za delavce in na to za upokojenca, katerim se je odvzelo pravico na neomejeno režijsko vožnjo, katera omejitev je še danes v veljavi. Vse osebje pa je bilo prizadeto s povišanjem vozni cen. Nadaljne znižanje prejemkov delavstva so povzročili odtegljaji za »Savez nabavljajalnih zadrug«, ki jih je uprava odtegovala skozi tri leta, nadalje uvedba novega davka »Kuluka« in ukinjenje stanovanjske zaščite, kar je imelo za posledico veliko povišanje najemnin ob istočasno zmanjšanih prejemkih.

1927 — 1. julija 1930.

Prva splošna redukcija osnovnih prejemkov delavstva je bila izvršena s 1. aprilom 1927, ko se je po nalogu uprave reduciralo delavstvu povprečno 10% njihovih plač, boljše plačanim kategorijam tudi do 15%. Tedaj se je ugovarjalo, da bo s to redukcijo doseženo ravnovesje v proračunu in ne bodo potrebne nikake nadaljnje redukcije ter se je apeliralo na vse delavstvo, da doprinese to žrtev. Vendar so se že pozimi leta 1927 začeli uvajati daljši brezplačni dopusti najprvo v območju progovnih sekcij v zagrebški, sarajevski in subotički direkciji, kateri so se na to razširili tudi na ostale direkcije. Progovno delavstvo je tako v zimskih mesecih izgubilo v večini železniških direkcij po 10 dni na rednem zaslužku, kar je pomenilo za to kategorijo celih 40% znižanja prejemkov. V ljubljanski direkciji je trajal ta brezplačni dopust po po tri do šest dni mesečno. Brezplačni dopust se je razširil nato celo na kurilnice. Istočasno je bilo ustavljeno vsako napredovanje v urnih plačah. V delavnicah pa je začela uprava reducirati premije z uveljavljenjem novih vremenikov in znižavanjem postavk ter so te premije v najkrajšem času padle za 50%, a v kurilnicah so popolnoma izginile.

Delavstvo je pričakovalo rešitve svojega vprašanja od uvedbe stalnega delavskega pravilnika. Ta pravilnik je bil uveljavljen s 1. julijem 1930.

1. julija 1930 do danes.

Pravilnik iz leta 1930 ni rešil delavskega vprašanja, marveč je samo sankcioniral vse dotlej izvršene redukcije ter uvedel kot novost poleg osnovne plače še takozvano povečano plačo. Ta pravilnik pomeni veliko poslabšanje za vse delavce in profesioniste, ker je omejil stalnost, podaljšal službeno dobo za doseg polne penzije, uvedel ogromne naknadne prispevke za starostno zavarovanje, ukinil sistem delavskih zapornikov v smislu zakona o zaščiti delavcev, pustil nerešeno vprašanje delovne obleke, večine postranskih prejemkov, poleg vsega tega pa je še nejasen.

Samo naknadni prispevki za starostno zavarovanje pomenijo nadaljno 10% znižanje delavskih plač.

Redukcije so zadele leta 1931 tudi delavniško osebje na njih osnovnih prejemkih, ker je uprava najprvo uvedla ob sobotah šesturnik (5% znižanje zaslužka) na to pa celo znižala delovni čas sploh na šest ur, kar je pomenilo 25% znižanje zaslužka. Kasneje je sicer uvedla delovni čas sedem ur dnevno, ki je trajal štiri mesece in so tedaj izgubili delavci povprečno 17% zaslužka.

S 1. oktobrom 1931 ter 1. aprilom 1932 pa je železniška

uprava pod imenom štednje ter uravnovesenja budžeta uvedla ponovno 10% znižanje prejemkov vsemu delavskemu osebju.

Če upoštevamo le splošne redukcije ter uvedbo brezplačnih dopustov ter izločimo premije, potem je znašala redukcija osnovnih delavskih prejemkov v času od 1. aprila 1927 do 1. aprila 1932 torej tekem petih let:

Pri progovnem osebju povprečno 50% njihovih prejemkov.

Pri delavniškemu osebju povprečno 38% njihovih prejemkov.

Pri ostalemu osebju pa povprečno 35% njihovih prejemkov.

Podčrtavamo pa, da se ti procenti pri delavniškemu in kurilniškemu osebju zelo povečajo, če bi upoštevali še redukcijo premij ter dosežejo enako 50%. Kot prilogo A objavljamo kratek pregled izvršenih redukcij osnovnih prejemkov delavstva. Iz objavljenih tabel je razvidno, da so danes prejemki tako nizki, da zadostujejo komaj za plačilo najemnine in najskromnejšo prehrano delavca, pri številnih družinah pa ne pride niti po Din 100.— mesečno na osebo za vse potrebe ter je jasno, da ta znesek ne zadostuje niti za prehrano. V poročilu sekretarijata Sarajevo je navedenih par primerov, koliko ostane delavcu od njegove mesečne plače za hrano, obleko, kulturne potrebe itd., ter je iz teh primerov ukiniti vse one redukcije, ki so se izvršile v času od 1. julija 1930 dalje.

Pregled redukcije osnovnih prejemkov delavstva.

1. Prejemki v času od 1. januarja 1924 do 1. julija 1930.

V tej dobi so bile uveljavljene urne plače, katere so se gibale pri delavcih od Din 3.25 do Din 6.50 na uro, pri profesionistih od Din 4.50 do Din 9.— in celo Din 10.— na uro. V tabeli smo vzeli povprečne (ne najvišje) zaslužke.

Mesečni zaslužek je znašal brez premij:

Uslužbenec s službenimi leti	Mesečni zaslužek	Odbitki za boln. in starost. zav. in davek	Izplačilni znesek
Delavec z 1 letom službe	650.—	26.—	624.—
Delavec z 8 leti službe	850.—	40.—	810.—
Delavec z 35 leti službe	1.250.—	75.—	1.175.—
Profesionist z 8 leti službe	1.200.—	70.—	1.130.—
Profesionist z 35 leti službe	1.700.—	90.—	1.610.—

2. Prejemki v času od 1. julija 1930 do 1. oktobra 1931.

Delavski pravilnik predvideva osnovne plače in uvečane plače. Uvečane plače znašajo pri navadnem delavcu od 0% do 30%, za polkvalificirane delavce od 0% do 40% in za kvalificirane od 0% do 50% od osnovne plače. V tabeli smo vzeli povprečne plače, v katerih je uvečana plača že zaračunana.

Mesečni zaslužek brez premij je znašal:

Uslužbenec s službenimi leti	Mesečni zaslužek	Odbitki za boln. in starost. zav. in davek	Izplačilni znesek
Delavec z 1 letom službe	550.—	22.—	522.—
Delavec z 8 leti službe	750.—	113.—	637.—
Delavec z 35 leti službe	1.100.—	150.—	950.—
Profesionist z 8 leti službe	1.050.—	200.—	850.—
Profesionist z 35 leti službe	1.500.—	275.—	1.225.—

3. Prejemki v času od 1. aprila 1932 dalje.

Uslužbenec s službenimi leti	Mesečni zaslužek	Odbitki za boln. in starost. zav. in davek	Izplačilni znesek
Delavec z 1 letom službe	500.—	20.—	480.—
Delavec z 8 leti službe	675.—	107.—	568.—
Delavec z 35 leti službe	990.—	140.—	850.—
Profesionist z 8 leti službe	945.—	180.—	765.—
Profesionist z 35 leti službe	1.350.—	260.—	1.090.—

4. Prejemki delavstva pri progovnih sekcijah v zimskih mesecih pri petdnevem brezplačnem dopustu.

Uslužbenec s službenimi leti	Mesečni zaslužek	Odbitki za boln. in starost. zav. in davek	Izplačilni znesek
Delavec z 1 letom službe	400.—	20.—	380.—
Delavec z 8 leti službe	540.—	102.—	438.—
Delavec z 35 leti službe	800.—	136.—	664.—
Profesionist z 8 leti službe	755.—	180.—	575.—
Profesionist z 35 leti službe	1.080.—	255.—	825.—

Vsi ti podatki so vzeti po razmerah v direkciji drž. žel. Ljubljana.